

Anceu

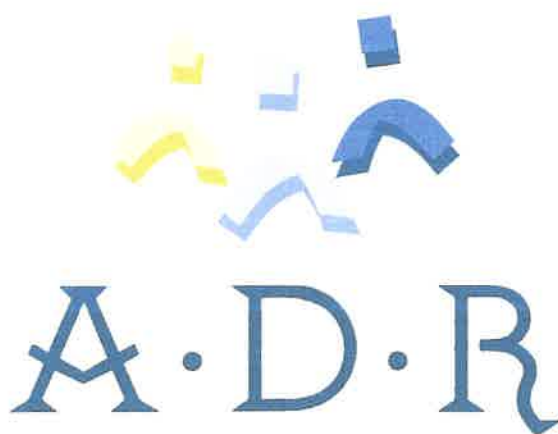

A·D·R

ASOCIACIÓN DE DESENVOLVEMENTO RURAL
PRODER II - COMARCA DE PONTEVEDRA

Durante o ano 2004 o persoal técnico da A.D.R. Comarca de Pontevedra elaborou un Inventario de Recursos Turísticos, o cal naceu coa intención de revalorizar, dar a coñecer e preservar o patrimonio da comarca.

Agora para alcanzar os obxectivos, previamente mencionados, a A.D.R. pon a disposición das asociacións que integran o máis de 300 Km² de territorio da comarca, os recursos inventariados por Parroquias

* Para calquera suxerenza ou modificación contactar con:

ADR Proder II – Comarca de Pontevedra

Tel: 986 10 81 44.

Fax: 986 10 80 09.

www.adrproderpontevedra.org

adrproderpontevedra@mundo-r.com

Índice

<i>Introdución</i>	6-8
<i>I Parte</i>	9-40
- <i>Táboas</i>	10-11
- <i>Ficheiros</i>	12-40
- <i>Arquitectura Relixiosa</i>	13-16
- <i>Arquitectura Civil</i>	17-18
- <i>Elementos Etnográficos</i>	19-46
<i>II Parte</i>	47-53
- <i>Concello de Ponte</i> <i>Caldelas</i>	48-49
- <i>Comarca de Pontevedra</i>	50-53

Introducción

O inventario da parroquia de Anceu preséntase dividida en: **parte I** ou inventario de Anceu e **parte II** ou mostra de datos do concello de Ponte Caldelas e da comarca de Pontevedra.

A **parte I** a súa vez está dividida en táboas e ficheiros; as primeiras servirán para presentar dunha maneira clara e concisa os recursos da parroquia que foron inventariados.

NATUREZA DO RECURSO	NÚMERO DE REPETICIÓNS
ARQUITECTURA RELIXIOSA	
ARQUITECTURA CIVIL	
ELEMENTOS ETNOGRÁFICOS	
ELEMENTOS NATURAIS	

Táboa 1

Preséntanse dúas táboas, a primeira delas é a que podemos ver xusto enriba. Neste caso como se pode apreciar o que se fixo foi unha estruturación dos recursos da zona en función da súa natureza. En termos turísticos habería que falar de recursos naturais (elementos naturais) e recursos culturais (arquitectura civil e relixiosa, elementos etnográficos e xacementos arqueolóxicos).

NATUREZA DO RECURSO	TIPO DE RECURSO	REPETICIÓNS
ARQUITECTURA RELIXIOSA	IGREXA	
ARQUITECTURA CIVIL	CASA RECTORAL	
ARQUITECTURA CIVIL	ACUEDUCTO	
ARQUITECTURA CIVIL	PONTE	
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	MUÍÑO	
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	PETO DE ÁNIMAS	
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	CRUCEIRO	
ELEMENTO NATURAL	ÁREA RECREATIVA	
TOTAL		

Táboa 2

Nesta segunda táboa engádese a columna de tipo de recurso para especificar aínda máis os recursos atopados.

No referente aos ficheiros empregáronse os campos de información manexados polo concello de Pontevedra, resultando as fichas como se pode ver a continuación:

Parroquia de - Lugar de

Persoa de contacto:

Coordenadas:

Accesos:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Época:

m2 construídos en planta: N° de plantas:

Entorno:

Uso:

Material orixinal:

Grao de protección:

Documentación / Bibliografía:

Observacións:

Na **parte II**, atópase nun primeiro lugar os resultados referidos ao concello de Ponte Caldelas, incluído a parroquia de Anceu. I en segundo lugar móstranse os resultados da comarca de Pontevedra incluído o concello de Ponte Caldelas nas mesmas condicións anteriormente comentadas.

O propósito desta segunda parte é de dotar aos resultados de Anceu dun marco comparativo e referencial para o lector. Ademais amosa como a forza do valor patrimonial de Anceu está na interpretación da súa relación cos concellos e parroquias que a rodean, xa que non se pode entender a relevancia histórica dos recursos de Anceu dunha maneira illada.

I Parte

Exposición dos recursos de Anceu

Táboas

ANCEU

NATUREZA DO RECURSO	REPETICIÓNS
ARQUITECTURA RELIXIOSA	3
ARQUITECTURA CIVIL	1
ELEMENTOS ETNOGRÁFICOS	28
ELEMENTOS NATURAIS	0
XACEMENTOS ARQUEOLÓXICOS	0

NATUREZA DO RECURSO	TIPO DE RECURSO	REPETICIÓNS
ARQUITECTURA RELIXIOSA	IGREXA	1
ARQUITECTURA RELIXIOSA	CAPELA	1+1
ARQUITECTURA CIVIL	RECTORAL	1
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	CRUCES E CRUCEIROS	1+1+1+1+1+1+1 1+1+1+1+1+1+1 1+1+1+1+1+1
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	FONTE	1+1+1
ELEMENTO ETNOGRÁFICO	LAVADOIRO	1+1+1
ELEMENTOS ETNOGRÁFICO	PETO DE ÁNIMAS	1+1
TOTAL		32

Observando as táboas anteriores vese que a distribución de bens de Anceu responde claramente a súa situación xeográfica.

A igrexa, as capelas e os cruceiros formaban o eixo central desta vila, e en torno a estes elementos de construción humana xiraba toda a vida dos veciños.

Por outra parte, en termos xerais, en Anceu ao igual que no resto da comarca de Pontevedra os elementos etnográficos son os máis numerosos, quedando a arquitectura civil como o elemento menos numeroso.

Que os elementos etnográficos sexan os máis repetidos quere dicir que os veciños de Anceu souberon manter o legado dos seus ancestros e as súas señas de identidade, procurando avanzar sen esquecer as tradicións.

Ficheiros

Arquitectura Relixiosa

Igrexa Parroquial de Anceu

Capela de Guadalupe

Capela no lugar de Anceu

Igrexa Parroquial de Anceu

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto: Marina Vázquez (CCMM Pazos) 986 750 180

Elvira Marínez

Coordenadas:

Accesos: Atópase no medio da aldea, ao pé da estrada que morre 400 m máis abaixo ao lado do campo da festa.

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Igrexa

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas: 0

Entorno: Rural

Uso: Público/ Igrexa

Material orixinal: Pedra.

Grao de protección: Integral.

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Fábrica: Pedra BO

Carpintería: NON EVALUADO

Revocos: NON EVALUADO

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON EVALUADO

Cuberta: Tella BO

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON EVALUADO

Interior: BO

Documentación / Bibliografía: Concello de Ponte Caldelas

Observacións: Igrexa parroquial de planta rectangular dunha soa nave. O ábsida é rectangular e ten adosada a sancristía no lado esquerdo da cabeceira. Tellado a dúas augas. Fachada con frontón partido. No centro hai unha hornacina; aos lados pilastras adosadas. A porta, adintelada, tamén conta con pilastras adosadas. Xunto ao lado esquerdo conta cun corpo cadrado no que se atopa o campanario.

Capela de Guadalupe

Parroquia de **Anceu**- Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto: Marina Vázquez (CCMM Pazos) 986 750 180

Elvira Marínez

Coordenadas:

Accesos: Atópase no medio da aldea.

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Capela

Época:

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas: 0

Entorno: Rural

Uso: Público/ Igrexa. Acceso nos horarios de culto.

Material orixinal: Pedra, tella e madeira.

Grao de protección: Integral

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Fábrica: Pedra BO

Carpintería: NON EVALUADO

Revocos: NON EVALUADO

Aleros: NON PROCEDE

Cerrajería: NON EVALUADO

Cuberta: Tella BO

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON EVALUADO

Interior: BO

Documentación / Bibliografía:

Observacións: Pequena capela de planta rectangular con tellado a dúas augas. Remata as esquinas do tellado con pináculos. Na fachada, porta adintelada e dous óculos. Conta tamén cun pequeno campanario. N o seu interior conta cun pequeno altar presidido pola imaxe da virxe Guadalupe.

Capela no lugar de Anceu

Parroquia de **Anceu**- Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto: Marina Vázquez (CCMM Pazos) 986 750 180

Elvira Marínez

Coordenadas:

Accesos: Atópase no medio da aldea, ao pé da estrada que morre 400m máis abaixo.

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Capela

Época: 1.933

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas: 0

Entorno: Rural

Uso: Público/ Igrexa. Acceso nos horarios de culto.

Material orixinal: Pedra, tella e madeira.

Grao de protección: Integral

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Fábrica: Pedra BO

Carpintería: NON EVALUADO

Revocos: NON EVALUADO

Aleros: NON PROCEDE

Cerrajería: NON EVALUADO

Cuberta: Tella BO

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON EVALUADO

Interior: BO

Documentación / Bibliografía:

Observacións: Pequena capela que ten tres dos seus catro lados abertos a través de arcos de medio punto. Estes arcos están pechados con cancelas de ferro. No seu interior hai unha hornacina na que se coloca a imaxe da Virxe nos días de festa.

Arquitectura Civil

Casa rectoral de Anceu

Casa rectoral de Anceu

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto: Marina Vázquez / Elvira Martínez (C.MM. Pazos) 986 750 180

Coordenadas:

Accesos: Atópase no medio da aldea, ao pé da estrada que morre 400m máis abaixo, pegada á igrexa parroquial.

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Casa rectoral

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas:

Entorno: Rural

Uso: Privado. Acceso non permitido.

Material orixinal: Pedra, madeira e tella.

Grao de protección: Integral

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: BO

Carpintería: NON EVALUADO

Revocos: NON EVALUADO

Aleros: NON EVALUADO

Cerrajería: NON EVALUADO

Cuberta: Tella BO

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON EVALUADO

Interior: NON EVALUADO

Documentación / Bibliografía:

Observacións: Casa de pedra con tellado a dúas augas. O seu exterior atópase en bo estado, aínda que no patio que hai no seu interior pódese observar abundante maleza.

Elementos etnográficos

Peto de Eiderriba

Peto do Barazal

Cruceiro do Santísimo

Cruz do Coto do Barazal

Cruz do Borrón

Cruceiro de Guadalupe

Cruz da Verdella

Cruz dos Latedos

Cruz da Grampuzadada

Cruz das Touzas

Cruz de Santoro

Cruz dos Cruceiros

Cruz das Carballas

Cruz do Cruceiro

Cruz do Campo da festa

Cruz do Outeiro do Sino

Cruz da Carballeira das leiras

Cruz do Cemiterio

Cruces do Campo dos cruceiros

Cruces do Campo

Calvario do Lugar dos cruceiros

Cruz do Punxido

Lavadoiro e fonte da Berdella

Fonte da Gandra

Lavadoiro da fonte da Gandra

Fonte e lavadoiro de Varreiriña

Peto de Eiderriba

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase fronte á estradiña que ven de Caritel e vai aos Ramís. No muro medianeiro dunhas fincas.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Peto de ánimas

Época: 1.933

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Integral

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: O peto consta dun só corpo de considerable altura. Ten unha inscrición onde se pode ler o nome do promotor da obra. O nicho ábrese en arco lobulado e remata nun pedestal prismático con cruz de sección cadrada. As figuras representadas son San Antonio co neno no colo situada sobre as lapas nas que se martirizan as almas dun crego e dun bispo. Na parte superior aparece a figura do Sagrado Corazón no centro, a Virxe dos desamparados á dereita, e Santa Rita á esquerda.

Peto do Barazal

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase no cruce de camiños formado polo de Caritel aos Ramís, o do Ferreiro, e o dos Casas. Está xunto a unha capela.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Peto de ánimas

Época: Posterior ao 1.927

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Integral

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: É de sinxela feitura, pero ben realizado e en bo estado de conservación. O nicho ábrese en arco de medio punto; sobrepasa ao muro na súa metade superior, e resalta lixeiramente na inferior. Remate cun pedestal prismático no que repousa unha cruz de sección rectangular, redondeada nos extremos de brazos e testeiro, cunha pequena floriña de catro pétalos no peito. O retablo, esculpido en pedra, representa un purgatorio que se inicia cunha ringleira de miúdas chamus, onde sofren o crego, un bispo e dous homes.

Cruceiro do Santísimo

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase no fondal do campo da festa, dentro dos muros que pechan os dominios da igrexa.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruceiro

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Plataforma de dous banzos. Pedestal cúbico coas arestas superiores moi rebaixadas. Sección cadrada, despois octogonal e remata en cilíndrica. Está recuberta dunha fina capa de cemento para cubrir o deterioro da pedra. Capitel prismático. A cruz non é a orixinal. Ten sección rectangular. Ten un pousadoiro.

Cruceiro do Coto do Barazal

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está sobre un muro que vai paralelo a un curto tramo de camiño. Este une a estradiña que percorre o pobo coa antiga casa-escola do lugar.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruceiro

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerrajería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez

Plasencia

Observacións: Cruz feita dunha soa peza. Sección rectangular, lisa, sen remates nos brazos nin testeiro.

Cruceiro do Borrón

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Sitúase sobre o muro dunha finca que dá á estrada que vai de Caritel aos Ramís, e fai encrucillada co camiño das Touzas ao Arieiro.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruceiro

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez

Plasencia

Observacións: Sección rectangular coas arestas matadas.

Cruceiro de Guadalupe

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase a beira dun camiño que sae da estrada principal de Anceu e vai aos Casás pasando polo Punxido.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruceiro

Época: 1771- 1776

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural. B.I.C.

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Pedestal case cúbico. Columna de sección cadrada pasando a octogonal. Cruz de sección cadrada, ten as imaxes de Cristo e a Virxe.

Cruz da Verdella

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está situada sobre un muro que pecha unha finca no antigo camiño que vén de Forzáns, cruza a estrada, e segue aos Casás

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Sección cadrada, con rebaixas das arestas tan marcados que dan lugar a unhas caras laterais máis anchas cá anterior e posterior. Non ten ornamentación. Brazos e testeiro rematan en octógono irregular.

Cruz dos Latedos

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Do camiño que vai desde Anceu aos Ramís parten dous ramais: un asfaltado que leva a unha casa e outro de terra que leva ás fincas. A cruz atópase presidindo esta encrucillada.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Cruz pequena de sección rectangular. Gravada nela hai outra cruz que vai desde abaixo ata uns cinco centímetros do remate.

Cruz da Granpuzada

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Seguindo o camiño de Anceu aos Ramís chegamos ao lugar da Grampuzada. Un careiro sen asfaltar sae do camiño e pasa pola beira das casas, ás que comunica coa estrada principal. Nesta encrucillada atopamos a cruz.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Cruz de sección rectangular cun pequeno pedestal. Dalle nome a esta cruz unha lenda que fala duns "fadarios" que, neste lugar e polo aire, levaron a unha muller a unha poza grande que estaba nos Ramís. Os fadarios son pantasmas con figura de cabalo ou xente que se aparecía de súpeto e levaban ás persoas a outro lugar, no medio de grandes remuíños de aire. Para espantalos adoitábase levar luces cando se camiñaba de noite, procurando non pasar polas encrucilladas.

Cruz das Touzas

~ 1792?

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Áchase no fondal dunha veiga, ao pé dun cruce de tres camiños que dan servicio a unhas fincas.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerrajería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Está sobre un muro. Ten un pequeno pedestal irregular. A cruz é de arestas rebaixadas, moi sinxela. Brazos e testeiro rematan en cadrado, facendo pequenos saíntes.

Cruz de Santoro

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Érguese sobre un muro situado no arranque dun camiño que sae, pola man esquerda da estrada de Ponte Caldelas a Anceu, no lugar do Barazal.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Cruz de sección rectangular. Dúas molduras tóricas adornan a cara dianteira, dando lugar aos saíntes no que rematan brazos e testeiro. Na parte baixa da cruz destaca unha escada de cinco chanzos en relevo, que ocupa a metade do varal.

Cruz do Recinto da Igrexa

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está situada ó lado esquerdo da igrexa parroquial de Anceu, fora do recinto.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Esta cruz atópase na finca que pertence á Rectoral, nun terreo denominado "As Pesqueiras". Estaba tirada no chan e cuberta de maleza. Foi levantada e colocada no lugar. As medidas son 0,66 centímetros de ancho por 1,65 centímetros de alto. Esta cruz está partida pola metade a uns 110 centímetros dende a parte baixa.

Cruz das Carballas

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Esfarrapada**

Persoa de contacto:

Accesos: Encóntrase na estrada que sae da carreteira comarcal C-531, á altura de Caritel, e leva ata Anceu.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Esta cruz foi colocada recentemente. Antes había outra no seu lugar que foi roubada. A cruz actual ten unhas medidas de 40 centímetros de ancho por 52 centímetros de alto, e as esquinas e testeiro rematan en cadrado.

Cruz do Cruceiro

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Esfarrapada**

Persoa de contacto:

Accesos: Ao lado dunha oliveira, desde o camiño que vén das Fragas e remata na carreteira de Anceu.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez

Plasencia

Observacións: Cruz grossa e lisa. Ten sección cadrada coas arestas matadas.

Cruz do Alto da Igrexa

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está situada no alto da cúpula da igrexa parroquial de Anceu.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: Pedestal cúbico. Cruz pequena coas arestas laterais en chaflán. Brazos e testeiro rematan en cadrado, resaltando as catro esquinas.

Esta cruz atopábase enriba dun muro de cara ó campo da festa. Foi cambiada de lugar por orde do párroco cando se construíu a casa do pobo e actualmente atópase situada no alto da cúpula da igrexa, no tellado a catro augas.

Cruz do Outeiro do Sino

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está colocada sobre un muro que pecha o igrexario polo sur.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez Plasencia

Observacións: De sección cadrada, case octogonal. Presenta un falso capitel de sección cadrada. Remata en octógono irregular nos brazos e no testeiro.

Cruz da Carballeira das Leiras

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Vaise polo camiño que desde o Punxido leva a Os Casás pasando pola Carballeira das Leiras, que é onde se atopa.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Matínez

Plasencia

Observacións: Brazos moi curtos. O testeiro remata en cadrado, facendo un pequeno pico nos extremos.

Cruz do Cemiterio

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Está no centro do cemiterio, de cara á entrada da porta principal.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: Inderminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Martínez Plasencia

Observacións: Pedestal cúbico. Varal de oito lados, con dous laterais moi estreitos. Conta cun pousadoiro para colocar a caixa do defunto a súa chegada ao cemiterio.

Cruces do Campo dos cruceiros

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Están situadas no campo dos cruceiros.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: 3 cruces

Época: Inderminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre.

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Martínez Plasencia

Observacións: A primeira está asentada nunha rocha. Mide 1'56m. O varal ten as esquinas redondeadas. A segunda mide 1'87m. Sección cadrada e completamente lisa. Á terceira non se lle aprecia pedestal. É de sección rectangular coas arestas matadas. Mide 1'70m.

Cruces do Campo

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Situadas en fronte da casa rectoral e da igrexa.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: 2 cruces

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Martínez Plasencia

Observacións: A primeira ten o varal de sección rectangular con arestas moi pouco rebaixadas. É lisa, sen ningún adorno en brazos e testeiro. A segunda é de sección case octogonal. A un tercio da súa altura presenta un falso capitel de sección cadrada.

Calvario do Lugar dos cruceiros

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto:

Accesos: Situadas no campo comprendido entre a estrada que vén de Caldelas a Anceu e o ramal que desde ela leva á igrexa e continúa ata Os Casás.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: 3 cruces

Época: Finais do século XVIII

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: B.I.C

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Martínez Plasencia

Observacións: A cruz máis alta posúe un pedestal circular. Os brazos e o testeiro da cruz rematan en rectángulo. O Cristo está totalmente pegado ao varal. A figura semella moi rústica e está desgastada.

A terceira cruz ten unha pequena inclinación cara a cruz central. Atopábase tirado noutro lugar e colocouse de novo no sitio. As medidas son de 0,58 centímetros de ancho e 166 cm de alto.

Cruz do Punxido

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Punxido**

Persoa de contacto:

Accesos: Situada no camiño dos lagos.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Cruz

Época: 1844

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía: "Cruceiros cruces e petos". T. Sánchez Cora e M. Martínez Plasencia.

Observacións: É unha unha pequena cruz, adosada a un muro de pedra. Os brazos e o testeiro da cruz rematan en rectángulo. Ten a inscrición da data na que foi construída na base da mesma.

Lavadoiro e fonte da Berdella

Parroquia de **Anceu** - Lugar de **Anceu**

Persoa de contacto: Olga (CCMM de Anceu)

Situación: Atópase ó carón dunha pista asfaltada, adosada ó muro dunha propiedade privada.

Accesos: Accedese collendo á dereita por unha pista asfaltada na estrada que leva de Anceu ós Casás.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra: 17 kilómetros

Clasificación: Lavadoiro e fonte

Época: 1951

m2 construídos en planta:

Nº de plantas: 0

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: BO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía:

Observacións: Lavadoiro e fonte restaurados en agosto de 2006 polas mulleres da Comunidade de Montes de Anceu.

Fonte da Gandra

Parroquia de **Anceu** - Lugar de

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase ó final dun camiño amurallado entre unhas fincas de labradío.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Fonte

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: DETERIORADO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía

Observacións:

Lavadoiro da fonte da Gandra

Parroquia de **Anceu** - Lugar de

Persoa de contacto:

Accesos: Situado en fronte á fonte da Gandra.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Lavadoiro

Época: Indeterminada

m2 construídos en planta: 0

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: DETERIORADO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON OCEDE

Documentación / Bibliografía:

Observacións:

Fonte e lavadoiro da Varreiriña

Parroquia de **Anceu** - Lugar de

Persoa de contacto:

Accesos: Atópase ó final do camiño que colle á dereita polo lado do cruceiro da Guadalupe.

Coordenadas:

Distancia ó centro de Pontevedra:

Clasificación: Fonte e lavadoiro

Época: 1966

m2 construídos en planta:

Nº de plantas.

Entorno: Rural

Uso: Público. Acceso libre

Material orixinal: Pedra

Grao de protección: Estructural

Material Estado de conservación

Xeral: DETERIORADO

Exterior: NON PROCEDE

Carpintería: NON PROCEDE

Revocos: NON PROCEDE

Aleros: NON PROCEDE

Cerraxería: NON PROCEDE

Cuberta: NON PROCEDE

Outros: NON PROCEDE

Estructura: NON PROCEDE

Interior: NON PROCEDE

Documentación / Bibliografía:

Observacións: O lavadoiro atópase en estado moi deteriorado, correndo o perigo de desplome, posto que se depositan escombros na parte alta do mesmo.

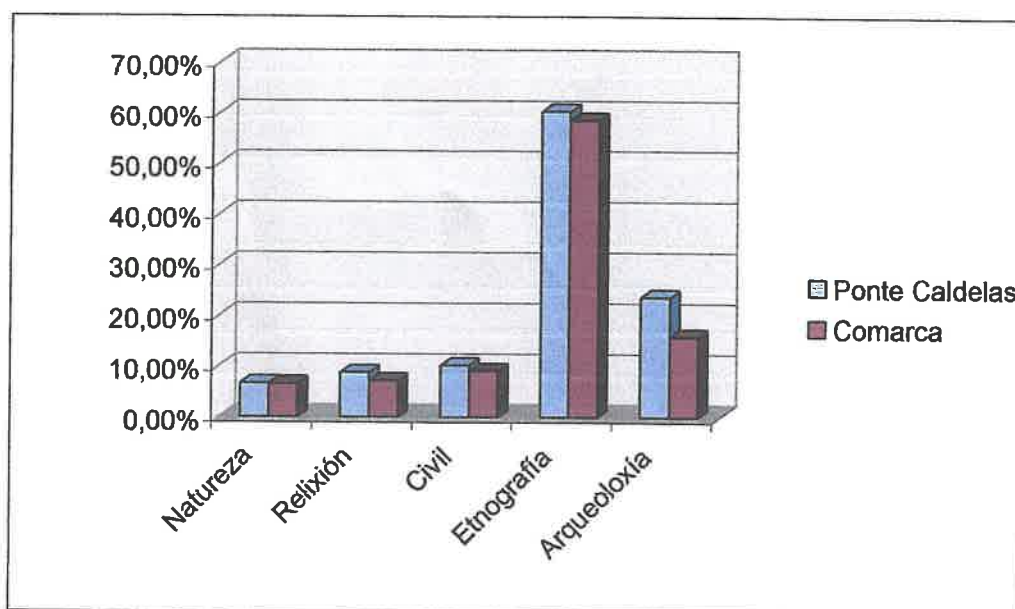
II Parte

Resumo de resultados do concello
de Ponte Caldelas e da comarca de Pontevedra.

Concello de Ponte Caldelas

Ponte Caldelas _____ 353 (nº de bens)

- Infraestrutura Natural _____ 05(nº de bens)
- Infraestrutura Cultural:
  - Relixiosa _____ 25(nº de bens)
  - Civil _____ 27(nº de bens)
  - Etnográfica _____ 198(nº de bens)
  - Arqueoloxía _____ 98(nº de bens)
  - Outros _____ 00(nº de bens)

Como nos outros concellos, os elementos etnográficos destacan en número sobre o resto das categorías, subliñando tanto cruceiros(134) como muíños(14) e fontes(17), que representan un 83,33% sobre o total deste conxunto. Dentro da infraestrutura natural hai que destacar a zona do río Verdugo pola súa beleza paisaxística. Dentro dos xacementos arqueolóxicos ten gran importancia a Área Arqueolóxica de Tourón, que engloba unha gran cantidade de petroglifos existentes na zona.

No diagrama de barras vemos como as categorías de relixión, civil, etnografía e arqueoloxía están por riba da media, mentres que a de natureza é a única que non destaca, aínda que está en igualdade ca media da comarca.

Comarca de Pontevedra

Arquitectura Civil: 101

• Acuedutos	01
• Canais de auga	01
• Casas Singulares	41
• Castelos	01
• Paseos Marítimos	02
• Pasos	03
• Pazos	10
• Pontes	14
• Pontellas	06
• Rectorais	22

Arquitectura Relixiosa: 79

• Camposantos	01
• Capelas	34
• Igrexas	42
• Mosteiros	02

Elementos Etnográficos: 650

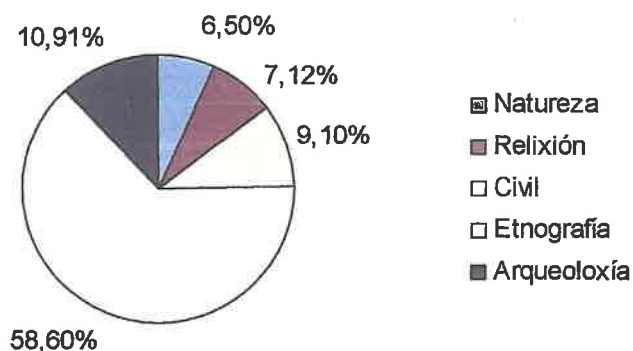
• Batán	02
• Cruceiros	278
• Escudos	04
• Fontes	66
• Fornos	01
• Hórreos	35
• Lavadoiros	49
• Mosteiros	02
• Muíños	215
• Petos de Ánimas	24
• Pombais	05
• Sepulcros	04

Elementos Naturais: 72

• Árbores	02
• Embalses	04
• Illas	02
• Miradoiros	11
• Parques Naturais	05
• Pedras Singulares	04
• Praias	23
• Roteiros	14
• Zonas de Recreo	07

Xacementos Arqueolóxicos: 121

• Achados	25
• Castros	25
• Mámoas	37
• Necrópoles	07
• Petroglifos	25
• Sepulcros	02

Total: 1.109 bens inventariados

Hai que ter en conta que algúns dos bens enumerados que foron expostos como unidades trátanse en realidade de conxuntos formados por varios elementos. Polo tanto os conxuntos contabilizan como un ben. Tendo isto en conta estaríamos a falar de exemplos como Combarro que é contabilizado como unha unidade por ser un Conxunto Histórico – Artístico, así como tamén os xacementos arqueolóxicos contabilizados por conxuntos non por elementos independentes.

Como resultado do anteriormente exposto temos unha variedade de 5 categorías e 40 variedades de bens inventariados. Por categoría, de maior a menor ordenaríase como segue:

etnográficos (12 variedades), civís (9 variedades), naturais (9 variedades), arqueolóxicos (6 variedades) e relixiosos (4 variedades).

Analizando o cadro da figura 1. atopámonos con que os motivos relixiosos e a auga, como recurso natural de aproveitamento para a vida cotiá, teñen unha moi importante presenza na Comarca de Pontevedra.

Por unha parte teríamos un total de 354 bens de orixe relixioso (cruceiros + capelas + mámoas), sen incluír os petos de animas, os mosteiros, etc.. representando o 31,92% dos bens recollidos no inventario de recursos turísticos da Comarca de Pontevedra.

E por outra parte, existen un total de 330 bens con orixe acuífera (muíños + fontes +lavadoiros), sen incluír as presas, os embalses,etc.. representando un 29,75% do citado inventario.

Sumando entre eles un 61,67% do total dos bens inventariados.

Polo tanto, os motivos relixiosos e o aproveitamento da auga, son trazos comúns a toda a xeografía da comarca de Pontevedra así como a súa historia.

Bens máis numerosos	
Cruceiros	278
Muíños	215
Fontes	066
Lavadoiros	049
Igrexas	042
Mámoas	037
Hórreos(*)	035
Capelas	034

Figura 1. Fonte de elaboración A.D.R. Comarca de Pontevedra

A·D·R

Concello de Barro

Concello de Poio

Concello de
Ponte Caldelas

CONCELLO DE
PONTEVEDRA

Concello de Vilaboa